

Notat

Notat om miljømæssige konsekvenser ved udskydelse af Svanemøllen Skybrudstunnel til opstart i tidligst 2026

25. september 2020

Sagsnummer
2020-0187917

Dokumentnummer
2020-0187917-2

Svanemøllen Skybrudstunnel (SST) har hidtil haft et bygværk ved Færgehavn Nord som det foretrukne hovedalternativ for udledningspunkt for til Svanemøllebugten/Øresund. Arbejdsarealet til dette bygværk ligger dog i et område, som er reserveret til anlæggelse af Nordhavnstunnelen under Vejdirektoratet (VD).

I notat af 09/07/2020 angiver VD, at: *"Vejdirektoratet vurderer med udgangspunkt i nuværende tidsplan for Nordhavnstunnelen, at anlægsaktiviteterne på vand kan være afsluttet tidligt i 2026, således at dele af de ønskede arbejdsarealer kan være ledige i løbet af foråret 2026 til skybrudstunnelens udførelse. Den nuværende tidsplan kan ændre sig på grund af uforudsete forhold, hvorfor frigivelsen i 2026 ikke kan garanteres."*

Da VD samtidigt vurderer, at arbejdsarealet til bygværket ved Færgehavn Nord ikke kan anvendes før Vejdirektoratets etablering af Nordhavnstunnelen er tilendebragt, betyder dette, at hvis Færgehavn Nord efter den kommende politiske proces i Københavns Kommune stadig står som hovedalternativ for SST, vil en opstart for etableringen af denne være udskudt til tidligst 2026 og potentielt senere.

Miljømæssige indsatser og bindinger

Da SST ud over skybrudssikring også har en forbedrende funktion ift. at begrænse overløb af spildevand til havet samt til en række vandforekomster inde i landet, kan en forsinkelse af SST have nogle tidlige følger ift. de miljøindsatser, der skal gennemføres ift. kommunalt og statsligt fastsatte planer.

Når SST er etableret, vil dens sparrebassinfunktion gøre, at der sker en betydelig aflastning af eksisterende overløb ved UØ10.1 Vilhelmsdalløbet til Svanemøllebugten.

Det forventes, at det gennemsnitlige antal årlige overløb ved Vilhelmsdalsløbet vil gå fra nuværende 12,9 til 0,4 (plus SST's udløb 0,7-0,9 gange årligt - afhængig af udledningspunktets placering) og den årlige udledte vandmængde vil reduceres til ca. 20 % af det nuværende. Udover forbedringer for badevand, vil denne reduktion også bevirke, at kvælstofbelastningen af Øresund reduceres fra de eksisterende ca. 6,5 tons N per år til ca. 0,39 tons N per år.

Bygge-, Parkerings- og
Miljømyndighed
Vand og VVM
Njalsgade 13
Postboks 380
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

Derudover er en del af SSTprojektet, at der etableres en afskærende ledning nord og vest for Utterslev Mose, som reducerer eksisterende overløb fra fælleskloak på bygværkerne: USØ13, U13, U14, U16, U17, U17a, U18, U19, U48 og U49, der i dag ledes til Utterslev Mose, Nordkanalen, Gentofterenden og Søborghusrenden. Reduktionen betyder, at den samlede overløbsmængde fra disse bygværker vil gå fra ca. 126.000 m³/år til 1397 m³/år.

Kommunale planer

På baggrund af vandplanerne - som nu er erstattet af vandområdeplanerne - skulle kommunerne udarbejde en kommunal vandhandleplan, der beskriver hvordan den enkelte kommune vil realisere vandplanen og indsatsprogrammet indenfor kommunens geografiske område. Københavns Kommune har udarbejdet en vandhandleplan, Den Blå By, som gælder frem til 2021.

Målsætning om udmærket badevandskvalitet i Svanemøllebugten blev, sammen med øvrige målsætninger for badevand, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 13. oktober 2011. Dengang blev det besluttet, at målsætningerne for Kalveboderne, Sydhavnen og Svanemøllebugten skulle være opfyldt i 2016-2020.

Det har vist sig, at tidspunkterne for målopfyldelse ikke kan overholdes. Københavns Kommune fastholder visionen om *udmærket, god og tilfredsstillende* badevandskvalitet i havnen og Øresund. Der skal derfor i planperioden for Spildevandsplan 2018, ske indsatser for at opfylde badevandsmålsætningen, hvor den i dag ikke er overholdt, samt fastholde badevandskvaliteten på eksisterende badesteder og sikre, at badevandskvaliteten ikke forringes af stigende regnmængder.

I planperioden for SP18 (2018-2028), er fastlagt hvilke indsatser som skal prioriteres og igangsættes i forhold til, hvor i byen der er størst miljømæssige behov for at reducere overløb, sikre hygiejnisk rensning og frakoble regnvand fra fælleskloakken.

Det marine overløbsbygværk Vilhelmsdalsløbet, som SST primært vil aflaste, er udpeget til en prioriteret indsats, da overløbet i dag påvirker badevandskvaliteten i Svanemøllebugten. HOFOR skal derfor prioritere indsatser til reduktion af aflastningerne fra Vilhelmsdalsløbet for at fastholde udmærket badevandskvalitet i planperioden.

Statslige planer

Ift. kystvande, vil SST have fremtidig udledning til vandområde nr. 6, Nordlige Øresund, som er målsat i Vandområdeplanerne 2015-2021 (2. planperiode – VP2). Der er i VP2 planlagt en række kvælstofindsatser, som dog ikke bringer belastningen ned på målbelastningen, hvorfor der er udskudt indsatser for at reducere kvælstofstilleddningen fra dansk side til Øresund med samlet 240 tons/år for at vandområdet kan opnå sin miljømålsætning ved udgangen af tredje og sidste planperiode (VP3) i 2021-2027. Der er ift. vandområdeplanerne ikke udpeget specifikke indsatser på enkelte overløbsbygværker, men det vurderes, at dette kan ske i forbindelse med offentliggørelse af indsatser for tredje planperiode.

For vandforekomsterne inde i landet, ligger der jf. MiljøGIS specifikke indsatskrav for følgende overløbsbygværker som efter Miljøstyrelsens oplysninger er årsag til manglende målopfyldelse i de respektive vandforekomster: *USø11, USø12, **USø13***, U15, U16, U17, U18, U19, U21, U21a, U23, U24, U24a og U25. (Overløb markeret med *kursiv* ligger i Københavns Kommune, men lever allerede op til indsatskravene, overløb markeret med **fed** ligger i Københavns Kommune og mangler udførelse af indsats; øvrige overløb ligger i Gentofte og Gladsaxe kommuner)

Det angives, at der for hvert af overløbene skal sikres gennemførelse af en indsats overfor regnbetingede udløb for at opnå målopfyldelse. Ca. 2/5 af indsatsen skulle være gennemført i første vandplanperiode (2009-2015) og senest inden den 30. oktober 2016. Resterende indsats skal jf. *Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter* (Bek. nr. 449 af 11/04/2019) gennemføres i VP2 og målopfyldelse opnås efter 22. december 2021.

Konsekvenser

Hvis opstart af SST-anlægsarbejdet udskydes til 2026 eller senere, kan de ovenstående indsatsbidrag ikke forventes at træde i funktion før længe efter slutningen af tredje vandplanperiode, hvor samtlige miljømål skal være opnået jf. Vandrammedirektivet.

Dette vurderes umiddelbart at være i strid med *Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter* (Bek. nr. 449 af 11/04/2019) § 5 stk. 1 og 2, der tilsiger, at kommunalbestyrelsen skal inden for kommunens geografiske område gennemføre de foranstaltninger, der inden for kommunernes ressort er fastlagt i bekendtgørelsen.

Dog angives i bekendtgørelsens § 5 stk. 3, at Miljøstyrelsen kan med henblik på opfyldelse af de fastlagte miljømål, på anmodning fra en kommunalbestyrelse og efter en konkret vurdering, herunder af muligheden for finansiering, træffe afgørelse om, at kommunen kan gennemføre andre foranstaltninger end dem, der er fastlagt i bekendtgørelsen, hvis disse andre foranstaltninger er dokumenterbart lige så miljø- og omkostningseffektive, som de fastlagte foranstaltninger.

Det angives yderligere i bekendtgørelsens § 5 stk. 4, at Miljøstyrelsen kan på anmodning fra en kommunalbestyrelse og efter en konkret vurdering træffe afgørelse om, at kommunen kan gennemføre andre foranstaltninger end dem, der er fastlagt i bekendtgørelsen, eller undlade at gennemføre sådanne fastlagte foranstaltninger, hvis styrelsen vurderer, at behovet for foranstaltninger er anderledes end forudsat ved fastlæggelsen af foranstaltningerne.

TMF vurderer ikke, at behovet for indsats er væsentligt anderledes end forudsat ved fastlæggelsen af indsats jf. vandområdeplanerne.

Inden for bekendtgørelsen vurderes derfor kun at være mulighed for, at kommunen for den pågældende recipient (Nordkanalen), hvor SST ville udgøre den manglende specifikt udpegede indsats, anmoder Miljøstyrelsen om at træffe afgørelse om andre indsats, som er

dokumenterbart lige så miljø- og omkostningseffektive, som den fastlagte indsats.

Det skal dog bemærkes, at dette formegentlig også vil skulle forgå tilsvarende for Gentofte og Gladsaxe kommuner, som har langt størstedelen af de manglende indsatser.

For Øresund vil SSTs bidrag til reduktion af samlet nedbringelse af kvælstofpåvirkning skulle findes andre steder.

En situation hvor det fastholdes, at SST fortsat skal udgøre de manglende indsatser, men at disse skydes til ikke at træde i kraft før efter slutningen af VP3, er ikke belyst i *Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter* (Bek.nr. 449 af 11/04/2019), hvorfor det er uklart hvilke handlemuligheder eller potentielle konsekvenser der er, hvis ovenstående udskydelse kommer til at ske.

TMF har rettet henvendelse til Miljøstyrelsen for at belyse dette, men har ikke modtaget svarskrivelse endnu.

Afslutningsvis skal der gøres opmærksom på, at der udover overnævnte konsekvenser, også ligger en konflikt i forhold til Københavns Kommunes forventninger om opfyldelse af vandplaner og at kunne leve op til EUs krav om i 2027 at have en god vandkvalitet i Utterslev Mose (jf. TMU-beslutning den 10. august 2020).